

avocatul
poporului
OMBUDSMAN

06 iunie 2025 nr. 03-918/24-1055

la nr. _____ din _____

Domn/

E-mail:

Stimate

Din câte cunoașteți, cererea Dumneavoastră, înregistrată în cadrul Oficiului Avocatului Poporului cu nr. 03-918/24 din 31 decembrie 2024, prin care invocați încălcarea dreptului la educație a copiilor aparținând minorităților etnice, din cauza denumirii disciplinei școlare obligatorii "istoria românilor", la data de 2 aprilie 2025 a fost transmisă spre examinare Avocatului Poporului pentru drepturile copilului. Totodată, în cerere Vă manifestați nemulțumirea referitor la faptul că elevii învață "limba și literatura română" și nu "limba și literatura moldovenească", considerând acest fapt o încălcare a drepturilor copiilor.

Potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), Avocatul Poporului pentru drepturile copilului asigură implementarea, la nivel național, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și ale altor tratate internaționale din domeniu la care Republica Moldova este parte.

Totodată, conform art. 18, alin. (2) din Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), Avocatul Poporului nu se substituie, prin competențele sale, autorităților publice, organelor de drept și instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 40 alin. (2), (3), (4), art. 41 alin. (1), art. 43, art. 140 lit. e) și h) din Codul Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.2014, Ministerul Educației și Cercetării are următoarele responsabilități relevante în contextul solicitării Dumneavoastră:

- stabilește curriculumul național și planurile-cadru pentru toate treptele de învățământ;
- determină denumirile oficiale ale obiectelor școlare, în funcție de orientările științifice, lingvistice și educaționale în vigoare;
- aprobă programele de studiu și conținutul disciplinelor, precum și manualele școlare corespunzătoare acestora.

În procesul de fundamentare a politicilor educaționale, Ministerul Educației și Cercetării consultă instituții științifice, precum Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, universități, care oferă expertiză științifică, inclusiv în domeniul lingvistic și istoric.

Referitor la argumentul invocat că grupul etnic majoritar conform ultimelor recensăminte este cel moldovean, care ar fi obligat să învețe limba, literatura și istoria unui

Oficiul Avocatului Poporului
str. Căminelor 113
mun. Chișinău, MD-2000
Republica Moldova

ombudsman@ombudsman.md
+373 22 234 500

grup minoritar (român). Ombudsmanul Copilului amintește constatările Etnobarometruului Moldova – 2020¹, conform căruia, în ceea ce privește auto-identificarea civică a respondenților, termenul „moldovean” corelează în principal cu locul de naștere, locul de trai și deținerea cetățeniei Republicii Moldova (Figura 7, pag. 20). În acest sens, este important de luat în considerare realitatea istorică a faptului că moldovenii sunt parte a poporului român.

Potrivit Deciziei Curții Constituționale din 5 decembrie 2013, Declarația de Independență a Republicii Moldova, care consfințește denumirea „limba română”, prevalează asupra Constituției. În urma acestui precedent, în martie 2023, Parlamentul a adoptat modificări legislative prin care denumirea oficială a limbii a fost stabilită ca „limba română” în toate actele normative, inclusiv în domeniul educației. Prin urmare, utilizarea expresiei „limba și literatura română” în planurile de învățământ este conformă cu legislația actuală, precum și cu realitățile științifice și istorice.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului constată că denumirea disciplinei obligatorii contestate, contrar celor invocate de către Dvs., nu este „istoria românilor”, ci „istoria românilor și universală”. Conform dicționarului explicativ al limbii române, adjectivul „universal/ă” are printre semnificații „care se extinde asupra întregii lumi, care cuprinde tot ce există și este comun tuturor; care se referă la toate ființele sau lucrurile luate în considerație într-un caz dat.”². Interpretarea termenului „universală” conform acestor semnificații, aplicate cazului particular al denumirii prezentei discipline școlare obligatorii, impune concluzia că termenul include toate celelalte etnii, altele decât etnia română. În acest sens, nu poate fi reținut drept argument pentru necesitatea modificării denumirii faptul că, urmare a celui de-al treilea raport al Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) pentru România, în care ECRI a notat că numele cursului de istorie predat elevilor români este „Istoria românilor”, și nu „Istoria României”, România a modificat denumirea disciplinei. Mai mult decât atât, nicio mențiune privind încălcarea drepturilor minorităților etnice prin intermediul denumirii sau conținutului disciplinei „istoria românilor și universală” nu a fost inclusă în Raportul privind al șaselea ciclu de monitorizare a Republicii Moldova al ECRI, adoptat la 2 iulie 2024³.

Deși nu am identificat în jurisprudența CtEDO cauze privind denumirea unei discipline școlare, Curtea a reiterat în multiple hotărâri referitoare la respectarea dreptului la educație a copiilor (art. 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului), cu referire la conținuturile curriculare, necesitatea întrunirii criteriilor obiectivității, pluralismului, corectitudinii științifice și utilității informației (a se vedea, spre ex., Baiev și alții împotriva Rusiei, 2017, pct. 82⁴).

Cât privește limba, art. 2 din Protocolul nr. 1 nu precizează limba în care ar trebui să fie furnizată educația pentru ca acest drept să fie respectat. Cu toate acestea, Curtea concluzionează că dreptul la educație ar fi golit de sens dacă nu ar implica dreptul titularilor

¹ https://mecc.gov.md/sites/default/files/_etnobarometru_moldova_2020_ro_0.pdf

² <https://dexonline.ro/definitie/universal>

³ <https://rm.coe.int/sixth-report-on-the-republic-of-moldova/1680b2097e>

⁴ [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-174422%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-174422%22]})

săi de a beneficia de o educație în limba națională sau în una din limbile naționale, după caz (Cauza privind regimul lingvistic belgian, pct. 3, p. 31; Catan și alții împotriva Republicii Moldova și Rusiei⁵).

Totodată, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a luat act de Avizul consultativ al Consiliului pentru egalitate, din 15 mai 2025, cauza nr. 150/20, prin care Consiliul conchide că denumirea disciplinei școlare „Istoria Românilor” reprezintă discriminare directă în raport cu alte grupuri etnice și recomandă Ministerului Educației și Cercetării să revizuiască denumirea disciplinei „Istoria Românilor”, în scopul adoptării unei denumiri neutre din punct de vedere etnic și să contribuie la consolidarea unei societăți incluzive, bazate pe recunoașterea și valorificarea diversității. Deși face referire în mod cuprinzător la standarde de drept internațional și național în domeniu, inclusiv jurisprudența CtEDO, aducând argumente solide pentru considerarea denumirii „istoria românilor” ca fiind discriminatorie în raport cu celelalte etnii din Republica Moldova, Consiliul omite să analizeze denumirea completă, și anume „istoria românilor și universală”.

În concluzie, Ombudsmanul Copilului nu constată încălcarea dreptului la educație a copiilor reprezentând minoritățile etnice prin denumirea disciplinelor școlare „limba și literatura română” și „istoria românilor și universală”.

Având în vedere cele expuse supra, în temeiul art. 23 alin. (4) al Legii nr. 52/2014, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului dispune încetarea examinării cererii Dumneavoastră.

Cu respect,

Coroi V.

Vasile COROI,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

Ex.
Tel.
E-n

⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-124596%22%7D>